

ECZANE İŞLETMEDE STRES

Günümüzde bireyler büyük çoğunlukla sahip oldukları hayatlarını, iş yaşantılarının çevresine inşa etmektedirler. Sahip oldukları mesleğin özellikleri, avantaj ve dezavantajları tüm sosyal hayatlarına etki etmektedir. Aile yaşantıları, sağlıkları, gelir düzeyleri ve bunlara bağlı olarak yaşam kaliteleri iş dünyasında yaşadıkları ile paralel şekilde ilerlemekte ya da geriye gitmektedir. İş hayatının etkin durumlarının başında stres gelmektedir. Dolayısıyla kişinin etkisi altında kaldığı stresin şiddeti ve etkinliği yaşam kalitesine doğrudan etkimektedir. Buna bağlı olarak her meslek grubu, kendi sahip olduğu özellikler nedeniyle, stresin farklı türlerine ve farklı şiddetlerine maruz kalmaktadır. Yaş, çevre, iş ortamı, ekonomik ve politik faktörler vb. değişkenler olarak ortaya çıkmaktadır. Eczacılık mesleği de diğer meslekler gibi kendine özel stres faktörleri ile mücadele etmekte, eczacıların yaşam kalitesi de büyük oranda bu mücadelenin seviyesi ve sonuçlarına göre şekillenmektedir.

Yaptığım tez çalışmamda, Eczacılık mesleği için, iş hayatındaki stres ve eczacıların yaşam kalitesi arasındaki bağlantıyı inceledim; İstanbul ili içinde yer alan eczacılar arasında, Nisan-Mayıs 2019 döneminde yaptığım anket sonuçlarına göre, elde ettiğim veriler önemli sonuçlar içeriyordu. Meslek kolları içinde bizler, göreceli daha sakin bir grup olarak görünmemize karşın birçok iç dinamiğe sahip olması nedeniyle, zaman zaman yoğun stres altında çalışan insanların barındığı ekipler olarak ortaya çıkmaktayız. Eczacılık; konum, durum, çevre, yaş, cinsiyet, ekonomik ve politik gelişmeler gibi birçok unsurun etkisinde kalabilen ve yaşanan dalgalanmalardan etkilenebilen, ayrıca doğrudan insana dokunması nedeniyle birçok riski de beraberinde taşıyan bir meslektir. Dolayısıyla eczacıların yaşam tarzları veya yaşamlarından beklentilerini öğrenebilmek için meslek hayatlarındaki stres ve bundan nasıl etkilendiklerini incelemek gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda hazırladığım çalışma; önceki dönemlerde Eczacılar yönelik olarak yapılan benzer çalışmaların olmaması sebebi ile literatüre önemli katkıda bulunacaktır, yapılacak benzer araştırmalara öncülük edecek olması da çalışmanın önemini arz etmektedir.

Çalışma da genel olarak “Eczacıların iş stresi ve yaşam kalitesine etkisi ne seviyededir?” sorusuna cevap aradım. Araştırmada anket yönteminden yararlandım. Hazırladığım anket formları, Kişisel Bilgi Formu, İş Stresi Ölçeği ve Yaşam Kalitesi Ölçeğinden oluşmaktadır. Bu doğrultuda İstanbul ilinde faaliyet gösteren eczacılar ile yapılan görüşmeler sonrasında anketlerime cevap vermelerini istedim ve tüm soruların cevaplandığı anketleri çalışmaya dahil ettim. İngilizce kökenli ‘stress’ kelimesi aracılığıyla Türkçeye geçtiği düşünülen stres kavramının anlam açısından “kişide birtakım sorunların, sıkıntıların yol açtığı ruhsal gerilim, gerginlik, gerilme” tanımına karşılık geldiği bilinmektedir. Stres etki olarak fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklar yaratabilmekte ya da var olan rahatsızlıklara hız kazandırabilmektedir. Bunun yanında işte doyumsuzluk ve performans gibi sorunlara neden olabilmekte, çalışanlarda işten ayrılma ve devamsızlık durumlarında artışa sebebiyet verebilmekte, depresyonun yanında çeşitli fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklara yol açabilmektedir. İş stresi; daha çok çalışandan beklenen görevlerle, üstlendiği işi gerektiği gibi yerine getirememesiyle ortaya çıktığı için, Eczacılar tarafından önemle üzerinde durulması gereken bir kavramdır. Buna ek olarak iş stresi; bireylerde fiziksel, duygusal ve psikolojik reaksiyonlar ile vücut bulabilmektedir. Bir diğer adıyla meslek stresi, çalışanlarda bulunan özelliklerin (yetenek, kabiliyet, bilgi vb.) ve gereksinimlerin iş şartları ile eşleşmemesi (eşit veya üstünde olmaması) sonucu görülebilen ve işletmeye zarar verebilen bir durumdur.

Ekolojik olarak Eczacılık, toplumlarda en yüksek stresi barındıran kurumlar arasında yer alırlar. Bu nedenle stres, Eczacıların en sık uğraşmak zorunda kaldığı sağlık problemleri arasında ilk sıradadır. Duygusal etkileşimin en yoğun yaşandığı meslek kollarından biri olan Eczacılık, bu etkileşimin sonucu olarak yoğun bir sorumluluk hissi ile karşı karşıya kalır. Bu nedenle Eczacılar stresin yanı sıra tükenmişlikle de başa çıkmak zorundadırlar. Bazı kişisel özellikler strese yol açabilmektedir, bunların bazıları; Kısa zaman dilimlerine daha fazla iş sığdırma eğilim ve hırsı, Tik, kaş kaldırma ve hızlı göz kırpma gibi keskin hareketler, Dakikliğe takıntı seviyesinde önem vermeleri, Kendisi yapsa daha iyi ve daha hızlı gerçekleşeceğini düşündüğü işlerde başkalarının daha yavaş olduğunu gördüklerinde, onları izlerken sabırsızlık göstermeleri, keyfi oyunlarda dahi hep karşı tarafı yenmek ya da oyunu kazanmak hırsına sahip olmaları, başarı kriterlerinin çoğunlukla nitele göre değil de nicel olması. Bir diğer deyişle yapılan işlerde kaliteye değil miktara önem vermesi, konuşmaları sırasında el kol hareketlerini sıklıkla kullanmaları, Dudak ısırma, kafa sallama, masaya vurma ve yumruk sıkma gibi konuşma sırasında yapılan davranışları yoğunlukla sergilemek, Trafikte ve benzeri yerlerde önünde olan kişilerin daha hızlı olabileceğini düşünüp sabırsızlanmak ve bu nedenle de çabuk öfkelenmek, Birden çok şeyi aynı anda yapmaya ya da düşünmeye çalışmak. Stres dozunu artırıcı unsurlar olarak göze çarpmaktadır. Bazı durumlarda çalışanların stres seviyesi yükselebilmektedir. Çalışanların alışkanlıklarını bırakmak zorunda kaldığı, işlerini kaybetme risklerinin arttığı, daha az bir gelire mahkum edilmelerinin sağlandığı, çalışma koşullarının kötüleşen değişimler, çalışanlar için ciddi bir stres kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır.

Eczacıların görev kapsamı, eczaneye gelen hastalara ve yakınlarının sorunlarına ilgi göstermek, kullanılacak ilaçlarla ilgili bilgi vermek, sağlık ile ilgili soruları cevaplandırmak ve doğru birimlere yönlendirmek (doktor, hastane, sağlık ocağı v.b.) ve bunlara ek olarak anlaşmalı kurum ve kuruluşların işlemlerini yürütmek gibi birçok görev ve konu ile geniş bir alanda tanımlanabilmektedir. Eczacılar bu çok çeşitli faaliyetler sırasında yaşanacak olayların etkisiyle birçok stres unsuru ile karşı karşıya kalabilmektedirler.

Yörelere göre değişkenlik göstermekle birlikte, eczaneler genel olarak haftada 6 gün, saat 09.00-19.00 arası çalışmaktadırlar. Kasa kapanması, anlaşmalı kurumlara ve kuruluşlarla yönelik çalışmalar ve temizlik gibi arka plan işleri ile birlikte (eczane kapatıldıktan sonra dahi) eczaneden ayrılma süresi uzamakta ve mesai süreleri genişleyebilmektedir. Değişen sürelerde gelen nöbetlerin de bu süre zarfına eklenmesinin ardından çalışma süreleri günde 11-12 saate haftada 66-72 saate karşılık gelmektedir. Yapılan bir ankete katılan eczacıların %72,3'lük bir kısmı çalışma saatinin uzun olduğunu düşünmektedirler. Uzun çalışma sürelerinin eczacılarda yarattığı en belirgin sorun ise strestir. Buna ek olarak gürültü ve kalabalık çalışma ortamı, dinlenme için uygun bir yerin olmadığı çalışma alanları, uygunsuz fiziki koşullar ve eczanede yaşanan gereksiz ve rahatsız edici konuşmalar, eczacılarda stres seviyesini yükselten olumsuz faktörler arasında sıralanabilecek ilk maddeler olarak göze çarpmaktadır. Ülkemizin genel durumunu ortaya koyan ekonomik göstergelere ek olarak gelecek hakkında belirsizlikler, ticari bir işletme olan eczanelerde ekonomik risk faktörlerinin bulunması ve yoğun çalışma ortamında olmalarına karşın eczacıların büyük çoğunluğu emeklerinin karşılığını almaktan çok uzak olduklarını düşünmektedir. Ecza depolarının dağınık olması ve sayılarının az olması, ilaç tedariki ve ilacı hastaya en kısa sürede ulaştırma çabasında olan eczacılarda bireysel olarak gerginliklere sebebiyet vermektedir. Bu gerginliğe ilaç bekleyen hastaların tepkileri de eklendiğinde eczacıların iş stresi hızla katlanarak

artmaktadır. İstem dışı ortaya çıkması, birçok insanı stres altına sokması, zaman zaman da pes ettirmesi ile bilinen rekabet unsuru, her ne kadar eczaneler topluma sağlık hizmeti vermekle bilinmekte olsalar da bir ticari kurum olmaları nedeniyle eczacılar arasında da benzer etkiler yaratacak güce ulaşmakta, bireysel ve sektörel gerilimler ile strese yol açabilmektedir. Kişisel gelişim uzmanlarının rekabeti geliştirici bir unsur olarak tanımlamasına karşın insana ve sağlığa hizmet eden kurumlarda rekabetin seviyesi ve ortamının belirsizlikler içermesi çeşitli sorunları da birlikte getirebilmektedir. Meslektaş ve komşu olmalarına karşın bu rekabet ortamının getirileri nedeniyle eczacılar arasında irtibat ve rekabete bağlı gerilimler ile stres oluştuğu bilinmektedir. Ayrıca bazı eczacıların illegal yolları denemeleri ve bunların diğer tüm eczacılara mal edilmeside, yine eczacılarda büyük rahatsızlıklar yaratmaktadır. Yaşanan bu sürtüşmeler ve rahatsızlıklar gerginlik ve stres ortamını işaret etmektedir. Günümüzde bölgeden bölgeye, eczaneden eczaneye değişse de eczanelerin en büyük müşterileri resmi kurum ve kuruluşlardır (SGK ve Özel Sigorta Şirketleri de eczacıların müşteri grubu içinde kalmaktadır) ancak bu grup, resmi kurum ve kuruluşların yanında çok küçük bir dilimi oluşturmaktadır. Dolayısıyla yüklü miktarda alışveriş gerçekleştiren SGK'nın yaptığı geri ödemelerde yaşanan aksamalar eczaneleri çok fazla etkilemektedir.

Yapılan araştırmalara göre eczacıların büyük kısmı bu gecikmeler ve belirsizlikler nedeniyle geçmişte çok yoğun stres altında çalışmak zorunda kalmışlardır. Bürokratik işlemlerin yoğun olduğu eczacılık sektöründe ve kırtasiye işlerindeki fazlalık, iletişimde eksiklik, yetkili kişilerle koordinasyon eksiklikleri vb. nedenlerden dolayı eczacıların yine büyük bir kesimi anlaşılabilir olduğu sağlık kurum ve kuruluşları ile ilişkilerinde sık sık sorun yaşadığını belirtmiştir. Sağlık sektörünün büyük bir kısmını oluşturan eczacılık sektörü, bu özelliği nedeniyle hastaların ve yakınlarının hem ihtiyaçları, hem sorunları hem de tavırları ile doğrudan muhatap olmaktadır ve bu ilişki oldukça yoğun şekilde ve çoğunlukla yüz yüze yaşanmaktadır. Başta resmi kurum ve kuruluşlar olmak üzere sağlık hizmeti alan hastaların işlemlerinde muayene ve hastane evresinde yapılan hatalar eczacılar ile hastalar arasında büyük gerginliklere sebebiyet verebilmektedir. Bu nedenle eczacıların büyük bir kısmı hastalar ve yakınları ile büyük çaplı sıkıntılar yaşadıklarını ve manevi olarak büyük yıpranmalar yaşadıklarını bildirmektedir.

Hem ekonomik hem de kurumsal koşullar karşısında sağlık güvencesi bulunmayan birçok vatandaş isteklerinin karşılanması konusunda eczacılara baskı yapmaktadır. Özellikle; Reçeteye ve kontrole tabii ürünlerin, sağlık ihtiyaçları gerekçesiyle talep edilmesi ve talepleri karşılık görmeyen kişilerin, eczacıları zaman zaman fiziksel olarak dahi darp ettikleri bilinmektedir. Eczacıların büyük çoğunluğu da yaşanan bu durumların kendilerini mental olarak olumsuz etkilediğini ve kalıcı stres sorunlarına ittiğini belirtmektedir.

Eczacılık mesleğinin amaçlandığı gibi toplum yararına sürdürülebilmesi için bireysel özellikler, çalışma koşulları ve mesleğe ilişkin bazı konular önem taşımaktadır. Bu konular hakkında eczacıların görüşlerinin alındığı çalışmalar yapılacak yasal değişikliklere ve toplumsal görüş revizyonlarına ışık tutacaktır. Eczacıların gelir düzeylerinin farklılık göstermesi ile birlikte, yapılan araştırmalarda eczacıların gelirlerinin dörtte üçünün ilaçlar olduğunu belirlenmiştir. Bu da eczacıların geri ödemelere bağımlı olduğunu göstermektedir.

Eczanelerine kaynak sağlamak için bankadan kredi almak, diğer varlık ve gelirlerinden eczaneye aktarım yapmak veya tanıdıklarından borç almak durumunda kalan eczacıların sadece üçte birinin eczane finansmanında eczane gelirleri yeterli olmaktadır. Bunun yanı sıra eczacıların büyük çoğunluğu borçlu olduklarını ve borçlarını ödeyememe kaygısı ile mesleğe devam ettiklerini bildirmişlerdir.

Aşırı iş yükü, eczacıların iş yaşamında karşılaştıkları bir diğer sorunu oluşturmaktadır. Haftada 58 saat çalışan eczacıların üçte ikisi iş yükünü "ağır" olarak nitelendirmiştir. Yapılan işin değerli ve önemli olduğu düşüncesi sayesinde iş yükünün ağırlığı karşısında dahi bu yükün karşılanması konusunda çalışanlarda istek uyandırabilmektedir. Mevcut çalışma koşulları içinde eczacıların dörtte biri serbest eczacılığa devam etmeyi düşünmediğini, dörtte biri de serbest eczacılığın yanında başka bir iş daha yürütmeyi düşündüğünü ifade edebilmektedir. Bu durum, eczacıların çalışma koşulları ile ilgili sıkıntılara işaret etmesinin yanı sıra, eczacılıkta yaşanan sorunların ana faktörleri olarak işi bırakma niyetinin esnek olmayan ve uzun çalışma saatlerinden, düşük gelirden, çalışanların yetersiz olmasından, iş stresinden, iş doyumu sorunundan, hastalarla temas süresiyle vs ilişkili olduğundan bahsedilebilir. Sonuç olarak, eczacıların çalışma koşullarına ilişkin geliştirdiği olumsuz tutumlar, yaşadıkları stres ve iş-aile çatışması, sağlık sistemine ilişkin düzenlemelerin gözden geçirilmesi gereğini ortaya koymaktadır. Serbest eczacıların sunduğu farmasötik bakım hizmeti, dolayısıyla halk sağlığının geliştirilmesi, bu konuda atılması gereken adımların atılması beklenmektedir. Özellikle Türk Eczacıları Birliği, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Sağlık Bakanlığı'nın serbest eczacı işgücünün niteliklerini ve çalışma koşullarını iyileştirmek yolunda üstlenmeleri gereken rollere sahip çıkmaları sonucunda eczacıların çalışma koşullarının iyileşmesi ve daha iyi hizmet vermeleri sağlanabilecektir.

Eczacılığın Osmanlıdan itibaren gelişimi incelendiğinde, farklı tarihlerde yapılan düzenlemeler ile günümüze kadar faaliyetlerine devam ettikleri görülmektedir. Osmanlı döneminden itibaren faaliyetlerini sürdüren eczacılar için, yönetim kademeleri tarafından düzenlenen kanunlarda (1852'den 1953'e kadar tümünde) temel olarak eczacılık diploması şart koşulmuştur. Dolayısı ile eczane açıp yönetim ve işletmesini yapabilmek adına eczacıların görev ve sorumlulukları ortaya konmuş toplumun ihtiyacı olan sağlığa yönelik tedavi ürünleri ilaçlar ile diğer sağlık ürünlerinin temin edilmesi sağlanmıştır. Buna göre eczacılar toplumun sağlık konularında tüm tedarik, bakım ve diğer taleplerini yasal mevzuatlar doğrultusunda karşılayarak yaşam kalitelerinin artırılmasını sağlamaktadır.

Böylece toplumların sağlık ile ilgili teşhisleri sonrasında tedavi süreçlerinde destekçilerinden birisi de eczacılar olmaktadır.

Eczacılar, sorumlusu oldukları eczanelerde çeşitli sağlık, dermokozmetik, medikal, ortopedi, besin destekleri gibi ürün ve hizmetlerin sunumunu gerçekleştirmektedir. Ancak eczacılar bu faaliyetleri sırasında bir takım ulusal kurallara uymak durumundadır. Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan İl Sağlık Müdürlükleri kontrolünde eczanelerin çalışma saatleri illere göre farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda İstanbul'da eczaneler 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren hafta içi 09:00-19:00 saatlerinde faaliyet göstermektedir. Resmi tatil günleri ile dini-millî bayram günleri ve her gün 19:00'dan sonra olmak üzere "Nöbetçi Eczane" olarak belirli eczaneler (İl Eczacı Odasınca belirlenip ilan edilen) çalışmalarına devam etmektedir. Eczane ve eczacılar ile ilgili 2014 yılında yayınlanan "Eczacılar ve Eczaneler Hakkında

Yönetmelik” yürürlüğe konulmuş ve sorumluluklar, görev ve bağlı olunan kurumlar burada ayrıca düzenlenmiştir. Bu yönetmeliğe göre; eczanelerin açık olduğu saatlerde sorumlu eczacının sürekli olarak işinin başında bulunması gerekmekte, çeşitli nedenler ile (sağlık sorunları, askerlik, vb.) bulunamayacağı ve 15 günü aşacak bu zamanlarda bu durumu faaliyet gösterdikleri illerde bulunan İl Sağlık Müdürlüğü’ne bildirerek, yerine görev yapacak vekilin belirtilmesi zorunlu hale gelmiştir. Yönetmelikle eczaneler hakkında birçok yasal düzenleme getirilmiştir; Eczane tabelaları şartları (nöbetçi eczane tabelası dahil), ilaç takip sistemi, Özel ilaçlar (psikotrop ve uyuşturucu vb. özel ilaçlar), Reçeteler (beyaz ve renkli), Çalışma kıyafetleri, Eczanede satılabilecek ürünler, İnternet satış yapma yasağı, Eczane kayıtlarının tutulması (dijital veya matbu defter ve diğer kayıtlar) Eczanelerin denetlenmesi, Eczacıların birbiri arasında yapabilecekleri ilaç takasları, Eczacının 24 saati aşacak eczanede bulunmama durumu sebebi ile birlikte İl yada İlçe Sağlık müdürlüğüne yazılı veya kayıtlı elektronik posta ile bildirilmesi, gibi... İstanbul ilinde 5100 eczane araştırmamın evrenini oluşturmaktadır. Bu eczanelerden iletişime geçilmiş 382 eczacının anketimi cevapladığı görülmüş (eksik soru, birden fazla şık işaretlemeleri vb. sebeplerle) 22 anket kapsam dışı bırakılarak 360 anket dikkate alınmıştır.

Araştırma, İstanbul ilindeki eczacılar ile sınırlı olduğu için genelleyemedim ve Nisan-Mayıs 2019 tarihlerinde eczacılık yapan kişilerle sınırlı kaldı. Araştırmamda ortaya çıkan hipotezler; İş stresi eczacının cinsiyetine, medeni durumuna, yaşına, mesleki kıdemine, SGK anlaşması olmasına, kazancını tatmin etmesine, mesleği isteyerek seçme durumuna, mesleğinden memnuniyetine, farklı bir meslek icra etmeyi isteme durumlarına, gelecekte mesleğini devam ettirme arzusuna göre farklılık göstermektedir. Araştırmaya katılan eczacıların %52’si kadın, %74’ü evli, %53’ü 50 yaş ve üzeri, %77’si 10 yıl ve üzeri süredir eczacılık yapmakta, %98’inin SGK ile anlaşması var, %52’si kazancından memnun, %75’i mesleğini isteyerek seçmiş, %65’i seçtiği meslekten memnun, %40’ı farklı bir meslek icra etmek istemiyor ve %60’ı gelecekte de eczacılık mesleğini yapmak istiyor olduğu belirtmiştir.

Her şeyi yapmak için yeterli zamanınız var mı? İfadesi $2,62 \pm 0,97$ ortalama ile en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan eczacıların he şeyi yapmak için yeterli zamanlarının olmadığı ifade edilebilir. İş yerinde diğer çalışanlarla iyi geçinirim. İfadesi $4,25 \pm 0,65$ ortalama ile en yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan eczacıların iş yerinde diğer çalışanlarla iyi geçindikleri ifade edilebilir. Araştırmaya katılan eczacıların yaşam kalitesi ifadelerine verdikleri cevaplara ilişkin görüşlerinin ortaya konması için ifadelere ait ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Bu değerlere göre; “Eczacı odaları bana esnek çalışma saatleri ve koşulları sağlar.” İfadesi $2,21 \pm 1,05$ ortalama ile en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan eczacıların eczacı odalarının esnek çalışma saatleri ve koşulları sağlamadığı ifade edilebilir. “Etkin bir eczacılık yapmak için amaç ve hedeflerim vardır.” İfadesi $3,95 \pm 0,84$ ortalama ile en yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan eczacıların etkin bir eczacılık yapmak için amaç ve hedeflerinin olduğu ifade edilebilir. Kadın ve erkek eczacıların iş stresinin benzer düzeyde olduğu, dolayısıyla kadın ve erkek eczacıların yaşam kalitesi için de benzerdir denebilir. Anket sonuçları bekar ve evli eczacıların iş stresinin benzer düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İş stresi açısından, yaş grupları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir 42-49 yaş arası eczacıların iş stresi 18-25 yaş arası eczacıların iş stresinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak yaş arttıkça iş stresi artmaktadır. Yaşam kalitesi açısından, mesleki kıdem grupları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. 2-3 yıldır eczacılık yapan eczacıların yaşam kalitesi 4-6 yıl ve 7-9 yıldır eczacılık yapan yaşam kalitesinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Kazancından tatmin olan ve olmayan eczacıların iş stresi ortalama puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir, kazancından tatmin olan eczacıların iş stresinin, kazancından tatmin olmayan eczacılara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Kazancından tatmin olan eczacıların yaşam kalitesinin, kazancından tatmin olmayan eczacılara göre, daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Mesleğini isteyerek seçen eczacıların yaşam kalitesinin, mesleğini istemeyerek seçen eczacılara göre, daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Mesleğinden memnun ve kararsız olanların iş stresi, eczacılık mesleğinden memnun olmayan eczacılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir

Yaşam kalitesi ve stres kavramına ulusal akademik çalışmalar incelendiğinde birçok çalışmanın gerçekleştirildiği görülmüştür. Ayrıca Türkiye’de akademik kaynaklardan “yaşam kalitesi” ve “stres” kavramı içeren yüksek lisans ve doktora tezleri incelendiğinde, çalışmaların tamamına yakınının sağlık alanına yönelik olduğu görülmüştür. Dolayısı ile gerek sosyal bilimlerde ve gerekse sağlık alanında eczacıların yaşam kalitesi ve stres kavramlarının birlikte değerlendirildiği çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu sebeple bu çalışma literatüre katkı ve elde ettiği bulgular bakımından İLK özelliği taşımaktadır. Gerçekleştirilen araştırmaya katılan eczane mesul müdürü ve sorumlusu eczacıların; %52’si kadın, %74’ü evli, %53’ü 50 yaş ve üzeri, %77’si 10yıl ve üzeri süredir eczacılık yapmakta, %98’inin SGK ile anlaşması olduğu, %52’si kazancından memnun, %75’i mesleğini isteyerek seçmiş, %65’i seçtiği meslekten memnun, %40’ı farklı bir meslek icra etmek istemediği, % 60’ı gelecekte de eczacılık mesleğini yapmak istediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Sonuçlara bakıldığında stresin artması durumunda yaşam kalitesinin azalmasının kaçınılmaz olduğu ifade edilmektedir. Eczacılar toplum adına sağlık kurumlarının tamamlayıcı niteliğini taşımaktadır.

Dolayısı ile eczacıların faaliyetleri önemi bu denli önem arz etmektedir. Eczacıların ilgili hizmetleri yürütmesi sırasında ise karşı karşıya kaldıkları çeşitli etkenler stresin ortaya çıkmasına ve sonrasında yaşam kalitelerinin etkilenmesine sebep olabilmektedir. Eczacılara yönelik daha fazla çalışmaların gerçekleştirilmesi ve stres ile yaşam kalitesinin birlikte ele alınması daha yararlı olacaktır. İş stresini azaltmaya yönelik tercihler ise hobiler edinme (kitap okuma, film izleme, gezi, spor, vb.), gezi ve çalışma arkadaşları ile sosyal aktivitelerin gerçekleştirilmesi, stres ile mücadele ve önleme yönelik eğitimlerin tercih edilmesi oldukça yararlı olacaktır.

Unutulmamalıdır ki stres birçok farklı etkenden ortaya çıkabilecektir (müşteri davranışı, çalışma ortamı gelişmeleri, ailevi sebepler vb.). Dolayısı ile stres ile daha başarılı ve bilinçli mücadele adına eğitim yanı sıra danışmanlık hizmetlerinin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Danışmanlık hizmetleri ile stres konusunda uzmanlardan bu konuda destek alınması stresin daha bilinçli biçimde azalması ve yaşam kalitesinde iyileşmeyi sağlayacaktır.

Değerli meslektaşlarımdan konuya ilgi duyan ve ayrıntılı bilgi isteyenler için;
Yüksek lisans tez referans numaram; 102 62 567

Tez numaram; 5838 818 / 20198

Tezimin adı; Eczacılar da iş stresinin yaşam kalitesine etkisinin incelenmesi. Bu başlıkla sorgulanması durumunda Tezimin tamamına <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/sss.jsp> adresinden ulaşmak mümkün olacaktır.

Tüm meslektaşlarıma stresten uzak, sağlık ve mutluluk dolu bir çalışma hayatı dilerim.

Saygılarımla

İşl. Uz. Ecz. İbrahim YAVUZ

eczanetillo@gmail.com